

Komentarza udziela
GEN. BRYG. REZ.
JAROSŁAW STRÓŻYK

PAROKSYZM INFORMACJI W XXI WIEKU, PROBLEM CZY OKAZJA DO REDEFINICJI METODOLOGII PODEJMOWANIA DECYZJI

Publikacja w ramach projektu Neptune fundacji Stratpoints.

Komentarza udziela
GEN. BRYG. REZ.
JAROSŁAW STRÓŻYK

PAROKSYZM INFORMACJI W XXI WIEKU, PROBLEM CZY OKAZJA DO REDEFINICJI METODOLOGII PODEJMOWANIA DECYZJI

Ekosystem wywiadowczy zmienił się diametralnie w ostatnich 15 latach. Zamachy terrorystyczne w 2001 roku i wynikające z nich operacje NATO w Afganistanie oraz USA i koalicji w Iraku, jak również ostatnie wojny w Libii, Syrii oraz na Ukrainie są motorem ewolucji metodologii działań służb wywiadowczych. Kluczowy wpływ w ostatnich latach mają również zamachy terrorystyczne m.in. we Francji i Belgii. W niektórych przypadkach konieczna jest rewolucja. Katalizatorem zmian jest swoisty „pucz” przemysłowy w dziedzinie informatyki oraz w mediach społecznościowych.

Konsekwencją zmian metod analizowania informacji powinna być redefinicja metodologii podejmowania decyzji w ramach administracji rządowej. Pełne spektrum informacyjne, obejmujące

również długofalowe konsekwencje, konieczne jest już na etapie decydowania o rozpoczęciu operacji wojskowej. Klasycznym przykładem nadmiernego optymizmu są wojny w Iraku w 2003 roku oraz działania NATO w Libii w 2011 roku. W ocenie ówczesnego przewodniczącego amerykańskiego Kolegium Szefów Sztabów gen. M. Dempseya, zaprezentowanej w 2013 roku, proste zastosowanie siły bardzo rzadko, a być może nigdy, nie przynosi pożądaných efektów. Ponadto, operacja Unified Protector w Libii rozpoczęta pod hasłami ratowania ludzi mogła w opinii wielu ekspertów, pomimo początkowego ogłoszenia jej sukcesu przez NATO oraz polityków, przynieść w wyniku destabilizacji regionu znacznie więcej strat. Decydenci oraz dowódcy różnego szczebla muszą rozumieć złożoną funkcję współczesnego środowiska informacyjnego w zakresie socjologicznym, kulturowym oraz politycznym.

Badania amerykańskie wskazują, iż zbiór danych dostępny w 2012 roku w 90% został wytworzony w latach 2010-2012. Już wówczas analitycy spędzali około 70-80% czasu w poszukiwaniu informacji, a

jedynie poniżej 20% na analizie właściwej. Powodowało to znaczące obniżenie tempa tworzenia ocen i analiz. Społeczność wywiadowcza USA podjęła wysiłek reorganizacji, czy też wręcz rewolucji obecnego systemu. Obejmował on m.in. utworzenie nowej architektury IT, zmiany w sposobie zarządzania korporacją analityczną, inwestowanie w personel społeczności wywiadowczej oraz współpracę z partnerami.

Nowe środowisko analityczne jest napędzane czterema czynnikami tzw. 4V obejmującymi: (1) różnorodność (Variety), (2) różne formy danych, ich ilość (Volume), (3) skala danych, prędkość i dynamiczna analiza danych (Velocity) oraz (4) dokładność i niepewność danych (Veracity).

Jak wyciągnąć właściwe i wartościowe informacje z mediów społecznościowych?

Analitycy bez właściwej segregacji danych wręcz toną w geometrycznym postępie napływu informacji z różnych źródeł. Jednym z rozwiązań jest automatyczne powiązanie danych z różnych subdziedzin wywiadowczych, w tym wywiadu osobowego (Human Intelligence HUMINT), wywiadu elektronicznego

(Electronic Intelligence, ELINT), wywiadu obrazowego (Imagery Intelligence, IMINT), wywiadu Communication Intelligence, COMINT), wywiadu dźwiękowego (Signal Intelligence, SIGINT), wywiadu naukowego (Science and Research) S&T oraz lokalnych baz danych. Potop informacyjny powodują dane napływające ze środków rozpoznawczych, zarówno systemów załogowych jak i platform bezzałogowych tj. przekazu bezpośredniego (Full Motion Video FMV), źródeł otwartych (open source) oraz narzędzi analiz danych z innych języków.

Jaki jest horyzont czasowy zmian?

Tempo zmian technologicznych wciąż rośnie. Pierwsza wersja Iphona powstała w 2007 roku, Facebook i Twitter zostały udostępnione publicznie w 2006 roku. Dzięki możliwościom Twittera wybuchła Arabska Wiosna w 2011 roku. Wszystko te rewolucyjne zmiany dokonały się w okresie 5 lat. W przeszłości był to czas na przejście od prototypu do produktu rynkowego. Jakich zmian należy spodziewać w kolejnych 5-10 latach? Trzeba przy tym przyjąć, iż 5 letnie

interwały będą granicą funkcjonalności systemu.

Przykładem początków rewolucji z pogranicza tzw. Big Data były próby amerykańskiego generała Michael Flynn w trakcie jego służby na stanowisku szefa zarządu wywiadu operacji NATO w Afganistanie w latach 2009-2010. Podjął się on wówczas reformy działania struktur wywiadu amerykańskiego. W swoim raporcie „Fixing Intel: A Blueprint for Making Intelligence Relevant in Afghanistan” z 2010 roku wskazywał na konieczność rozróżnienia informacji strictè wywiadowczych od tych, które powinny pozostać w sferze analiz struktur innych resortów oraz agend rządowych. W jego ocenie media wyznaczały obszary informacyjne, które były brane pod uwagę przez decydentów na różnym szczeblu do podejmowania decyzji.

- Wielu decydentów opiera się bardziej na informacjach z mediów niż z wojskowego wywiadu;
- Wywiad – panuje kultura niejawności i tajemniczości, która góruje nad efektywnością wykonania zadania;

- Analizując informacje należy opuścić bezpieczną strefę, zarówno tę w sferze fizycznej jak i emocjonalnej;
- Analitycy kultywują nawyki zimnowojenne – siedzenie i czekanie na informację;
- Zimnowojenne odruchy – informacja z otwartych źródeł jest traktowana jako wiadomość drugiej kategorii;
- W rzeczywistości 90% informacji pochodzi ze źródeł otwartych – tylko 10% to niejawnie dane wywiadowcze;
- Analitycy powinni zajmować się obszarem według podziału geograficznego, nie zaś funkcjonalnego przypisanego sztucznie przez przełożonych;
- Utworzyć centra informacyjne, które będą zarządzane przez pracowników resortów spraw zagranicznych (w przypadku USA jest to Departament Stanu);
- Należy stosować adaptacyjny sposób myślenia;
- Utrzymywać balans pomiędzy ochranianiem sił własnych a zbieraniem i analizowaniem

informacji na temat społeczności lokalnej.

Raport był odbierany jako krytyka cywilnych agencji wywiadowczych i ich działań w Afganistanie, a zwłaszcza sposobów analizowania oraz przetwarzania informacji. Instytucje wywiadowcze skupiły się bowiem na śledzeniu bojowników islamskich i nie zabezpieczyły tym samym informacji pozwalających zrozumieć uwarunkowania polityczne, ekonomiczne oraz kulturalne w Afganistanie. Raport był bardziej głosem w dyskusji i nie przyniósł rewolucyjnych rozwiązań, choć na pewno poprawił bieżące funkcjonowanie struktur wywiadowczych w Afganistanie, zarówno tych amerykańskich jak i koalicyjnych.

Prace wewnątrz amerykańskiej społeczności wywiadowczej w ostatnich kilku latach pozwoliły wyodrębnić nowe lub usprawnione metody, które obejmują 2 główne elementy:

1. Innowacyjne sposoby dzielenia się informacjami wywiadowczymi przy jednoczesnej ich ochronie.

2. Utworzenie nowej architektury IT. Zmiana modelu analiz spowoduje odejście od zasady indywidualistycznego centro-agencyjnego wzoru działania i przejście do korporacyjnego modelu przy zastosowaniu architektury powszechnego dostępu do danych np. Cloud-based.

Nowa architektura pozwoli wykorzystać w tym samym czasie informacje jednoźródłowe, wieloźródłowe oraz z dostępnie powszechnych źródeł. Dodatkowo: (1) wyeliminuje to tzw. kominy informacyjne (stovepipes) tj. rozpowszechnianie analiz i ocen pochodzących z tych samych źródeł przez różne podmioty, (2) wzmocni wielowymiarowe pochodzenie informacji wywiadowczych pozyskanych różnymi technikami, (3) zintegruje poziom wiedzy użytkowników z różnych poziomów, co zredukuje pochłaniające dotychczas dużo nakładów proces stawiania zadań, pozyskiwania informacji, analizy oraz ich rozpowszechniania, (4) umożliwi i ułatwi proces modernizacji systemu

analiz m.in. poprzez wdrożenie Object Based Production (OBP).

OBP jest koncepcją gdzie celem analizy są ludzie, obiekty lub rzeczy, przy czym każdy z elementów jest odpowiednio ważony i kategoryzowany, a następnie dodawany do zagadnienia problemowego. Taki zestaw przekształcany jest w obiekt zainteresowania społeczności wywiadowczej, nie stanowiąc narzędzia lub technologii, lecz będąc sposobem realizacji postawionego zadania. OBP stanowi rewolucyjną zmianę w kontekście pozyskiwania i analizy informacji. W przeszłości pozyskanie danych polegało na sprawdzeniu zasobów poszczególnych agencji. Obecnie poprzez integrację baz danych niemożliwe będzie pominięcie niektórych aspektów danego zagadnienia. OBP zapewnia niejako jedno lądowisko dla informacji dotyczących danego zagadnienia lub problemu. Przykładowo mogą one dotyczyć: (1) sporów terytorialnych na Morzu Południowochińskim, (2) międzynarodowych organizacji przestępczych, (3) wyborów w Afganistanie (4) rozwoju sytuacji na Ukrainie.

Dodatkowo należy wymienić 3 pozostałe elementy nowego systemu zarządzania:

1. Zarządzanie korporacją analityczną wywiadu wojskowego – konieczne jest wdrożenie scentralizowanego systemu nadzoru nad procesem analiz w celu unikania duplikowania wysiłków. Transparentność wewnątrz społeczności wywiadowczej jest jednym z wymagań.
2. Inwestycja w kadry – inwestycje w personel społeczności wywiadowczej. Szkolenie oraz planowanie kariery, w tym zmiany stanowisk w poziomie. Minimalizowanie strat tj. zwalniania żołnierzy i funkcjonariuszy.
3. Współpraca z partnerami zagranicznymi – jest elementem komplementarnym. Opinia partnerska stanowi ważną zewnętrzną perspektywę dotyczącą złożonego środowiska. Obecnie główne przeszkody to tradycyjna niechęć do dzielenia się

istotnymi i wrażliwymi informacjami oraz polityka i procedury związane z technologią informatyczną. Postęp technologiczny sprawia, że analitycy najniższego szczebla mogą podejmować decyzje dotyczące udostępniania informacji partnerom. Jest to niezbędne w procesie podejmowania decyzji w trakcie operacji wielonarodowych w koalicji.

Innowacyjnym podejściem do analiz wywiadowczych jest także Activity Based Intelligence (ABI) – czynnikiem sprawczym rozpoczęcia prac struktur wywiadowczych jest działanie strony obserwowanej. Pozornie nie jest to nic nowego, lecz w tym przypadku inicjacja następuje automatycznie wywołana przez sygnał wygenerowany w systemie informatycznym.

W trakcie prowadzenia analiz w środowisku Big Data kluczowe są następujące etapy i zdolności:

1. Odkrywanie (Discovery) jest zdolnością wyboru, przekształcenia oraz korelacji danych z wielu źródeł w celu zidentyfikowania informacji

- wiązących dla prowadzonej operacji. Jest pochodną lepszej organizacji pracy w oparciu o już posiadane dane. Jest również związane z odkrywaniem niejako ukrytych uprzednio powiązań i anomalii.
2. Ocena (Assessment) jest zdolnością zapewnienia dogłębnej ukierunkowanej analizy danych i informacji na temat obiektu lub wydarzenia, jego sklasyfikowania i skategoryzowania. Wiąże się to również z określeniem wiarygodności informacji w celu wskazania wpływu oceny na analizowane zagadnienie.
 3. Wyjaśnienie (Explanation) jest zdolnością oceny wydarzeń oraz ich powiązania z danymi z innych obszarów.
 4. Przewidywanie (Anticipation) jest zdolnością ostrzegania i opisanie przyszłych zachowań i sytuacji na podstawie syntezy przeszłych i teraźniejszych informacji. Zawiera ono krótkoterminowe ostrzeżenia oraz długoterminowe prognozowanie w celu ostrzeżenia oraz przygotowania osób podejmujących decyzje.
 5. Dostarczanie (Delivery) jest zdolnością przygotowania, ciągłego uaktualniania oraz przedstawiania produktów wywiadowczych zgodnie z wymaganiami i preferencjami odbiorców. Zakres odbiorów i produktów im przedstawianych może oscylować między informacjami o zagrożeniu dla załóg samolotów a ocenami zagrożeń w dowództwie operacji.

Wdrażanie reform nie jest łatwe ani przyjemne, naraża także inicjatorów zmian na konfrontację z obecnym systemem. Doświadczył tego wspomniany już gen. Flynn jako szef DIA w latach 2012-2014 (podał się do dymisji przed końcem kadencji) oraz szef Agencji Wywiadu Geoprzestrzennego (ang. National Geospatial-Intelligence Agency, NGA) Robert Cardillo w 2017 roku. Agencja NGA zasłynęła w 2011 roku zlokalizowaniem miejsca pobytu Osamy bin Ladena w Pakistanie.

Innowacje, które wprowadza R. Cardillo w NGA, którą kieruje od 2015 roku, nie zawsze przyjmowane są ze zrozumieniem oraz otwartością.

Krytykowane są przez doświadczonych analityków, również z powodu zagrożenia utratą pracy. W ich ocenie zbyt wiele odpowiedzialności przejęły „maszyny”. Analizy zdjęć wykonywane dotychczas przez pracowników agencji są obecnie realizowane przez zaawansowane technologicznie komputery. W ocenie dyrektora agencji stosowanie innowacji nie pociągnie za sobą redukcji personelu. W jego opinii problem natłoku informacji wymaga takich kroków jak wspomaganie komputerowe, a w niektórych przypadkach wręcz pełna automatyzacja procesu. W wystąpieniach publicznych postulował on wykorzystanie sztucznej inteligencji i zastąpienie około $\frac{3}{4}$ analityków agencji NGA. Krytycy wskazują na zły moment przeprowadzania takiej reformy, tj. w momencie konieczności dokonywania szczegółowych analiz np. Korei Północnej. Inne agencje, w tym CIA, starają się zabezpieczyć przed utratą zdolności NGA do przekazywania ocen i analiz zdjęć satelitarnych i tworzą namiastki takich narzędzi w swoich strukturach. W ocenie większości profesjonalistów nie ma miejsca na

jakikolwiek błędy czy też okres przejściowy. To uniwersalna prawda w odniesieniu do wszystkich państw i służb.

| PUBLIKACJE

Publikacja w ramach projektu NEPTUNE fundacji Stratpoints objęta jest prawami autorskimi.
Celem uzyskania licencji na cytowanie artykułu we fragmentach lub publikacji całości prosimy o kontakt:
publikacje@stratpoints.eu

www.stratpoints.eu